

ความสำคัญและความท้าทายของการจัดทำมาตรการเพื่อบริหารจัดการผลกระทบ
จากการจัดเทศกาลในพื้นที่มรดกวัฒนธรรมมีชีวิตในประเทศไทย
The Importance and Challenges of Preparing Measures
to Manage the Festival's Impacts in Living Heritage Sites in Thailand

รับบทความ 13/02/2568

แก้ไขบทความ 06/05/2568

ยอมรับบทความ 15/05/2568

กษิต ศักดิ์* ณัฐพงศ์ พันธุ์น้อย

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Kasidit Khamsee, Nattapong Punnoi

Department of Urban and Regional Planning, Faculty of Architecture, Chulalongkorn University

6570004825@student.chula.ac.th, nattapaong.p@chula.ac.th

*ผู้ประพันธ์บรรณกิจ

บทคัดย่อ

พื้นที่มรดกวัฒนธรรมมีชีวิต (living heritage sites) เป็นหนึ่งในแนวคิดการพัฒนาพื้นที่เมืองเก่าที่ยังมีลักษณะการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง พื้นที่เหล่านี้ช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยวจากทั่วโลกและมีคุณลักษณะที่สำคัญสามประการ ได้แก่ เป็นพื้นที่ที่อยู่อาศัยของคนซึ่งยังคงเอื้อให้เกิดวิถีชีวิตแบบเดิมที่ยังคงสืบต่อกันมา เป็นมรดกวัฒนธรรมของชาติ และยังสามารถสร้างเศรษฐกิจที่ดีให้กับท้องถิ่นหรือชุมชนภายในพื้นที่ การจัดงานเทศกาลถือเป็นอีกหนึ่งสิ่งที่สามารถนำมาประยุกต์เข้ากับแนวคิดดังกล่าวได้ เนื่องจากการจัดงานเทศกาลสามารถนำไปสู่การพัฒนาอย่างครอบคลุมและสนับสนุนคุณลักษณะทั้งสามประการ อย่างไรก็ตาม การส่งเสริมการจัดงานเทศกาลเพื่อสร้างประโยชน์ต่อเมือง หรือท้องถิ่น โดยเฉพาะผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจนั้น ยังคงต้องคำนึงถึงเรื่องผลกระทบอื่น ๆ อันจะส่งผลเสียย้อนสู่พื้นที่เหล่านั้นเช่นกัน

บทความนี้นำเสนอการศึกษามาตรการและกลยุทธ์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาซึ่งการบริหารจัดการผลกระทบดังกล่าวจากการใช้เมืองเก่าเป็นพื้นที่จัดงานและมีจุดมุ่งหมายเพื่อทำความเข้าใจความสำคัญและผลกระทบจากการจัดเทศกาลในพื้นที่มรดกวัฒนธรรมมีชีวิต เพื่อนำไปสู่การพัฒนามาตรการบริหารจัดการเทศกาลในพื้นที่เมืองเก่าที่จะช่วยเตรียมความพร้อมให้กับเมืองสำหรับการจัดงานจากการใช้โอกาส และจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้พื้นที่เหล่านั้น โดยบทความเน้นความเข้าใจถึงสถานการณ์และความท้าทายในประเทศไทยและนำเสนอประเด็นสำคัญในการกำหนดมาตรการที่จะผลักดันนโยบายนี้ให้เป็นรูปธรรมและการขับเคลื่อนนโยบายนี้ได้้อย่างยั่งยืนในประเทศไทย

คำสำคัญ: เทศกาล พื้นที่มรดกวัฒนธรรมมีชีวิต การพัฒนาเมือง

Abstract

Living Heritage Sites are one of the concepts for developing historic city areas that maintain continuous economic activities. These areas attract tourists worldwide and have three key characteristics: Inhabited by residents who continue to support traditional ways of life, recognized as national cultural heritage, and contributed to a local economy. Festivals are another element that can be incorporated into this concept, as festivals can lead to comprehensive development and support all three characteristics. However, encouraging festivals to create benefits for cities or local areas, especially economic benefits, must also consider potential negative impacts on those areas.

This article, therefore, aims to study relevant measures and strategic approaches to managing the impacts of using historic cities as event venues. It seeks to understand the significance and impact of festivals held in living heritage sites and to contribute to developing effective festival management strategies for historic city areas. These measures are intended to help cities prepare for such events by leveraging opportunities and managing potential risks associated with these spaces. Furthermore, the study aims to examine Thailand's current situation and challenges and to analyze actionable proposals that could advance policy implementation tangibly and sustainably within the Thai context.

Keywords: *festival, living heritage sites, urban development*

ที่มาและความสำคัญ

พื้นที่มรดกวัฒนธรรมมีชีวิต (living heritage sites) เป็นหนึ่งในแนวคิดในการพัฒนาพื้นที่เมืองเก่า และนำมาซึ่งการดึงดูดและการหลั่งไหลของนักท่องเที่ยวทั่วโลก โดยแนวคิดนี้ได้มีคุณลักษณะที่สำคัญสามประการ ได้แก่ เป็นพื้นที่ที่อยู่อาศัยของคนซึ่งยังคงเอื้อให้เกิดวิถีชีวิตแบบเดิมที่ยังคงสืบทอดกันมา เป็นมรดกวัฒนธรรมของชาติ และยังสามารถสร้างเศรษฐกิจที่ดีให้กับท้องถิ่นหรือ ชุมชนภายในพื้นที่เหล่านั้น (ณัฐพงศ์ พันธุ์น้อย, 2557) โดยใจความสำคัญของเรื่องก็คือ ชุมชนเป็นแรงสำคัญที่ทำให้มรดกถูกอนุรักษ์ และการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่อง (De Waal et al., 2022) และได้ถูกการบริหารจัดการพื้นที่ที่มองถึงการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นประเด็นสำคัญ (Feilden & Jokilehto, 1993) ผ่านการพัฒนามูลค่าและใช้ประโยชน์จากพื้นที่ดังกล่าว แต่ต้องเกิดจากความต้องการและการปรับตัวที่เปลี่ยนแปลงไปของชุมชน (Dinh, 2020; Foo & Krishnapillai, 2019; Pino, 2018; Szóágyi et al., 2021 cited in De Waal et al., 2022) กล่าวคือ เป็นแนวคิดการพัฒนาเมืองเก่าที่มีลักษณะการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม [สนว.], 2554a: 40) ผ่านแนวทางการพัฒนาที่ให้ชุมชน หรือท้องถิ่นเป็นศูนย์กลางการพัฒนา (Patcharawee Tunprawat, 2010: 14-15; Wijesuriya, 2018)

การจัดเทศกาลได้ถือเป็นอีกหนึ่งสิ่งที่สามารถนำมาประยุกต์เข้ากับแนวคิดดังกล่าวได้ เพราะผลจากการจัดงานเหล่านี้มาซึ่งการส่งผลต่อการพัฒนาอย่างรอบด้านทั้งเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม (Getz, 2005 อ้างถึงใน ณัฐพงศ์ พันธุ์น้อย และคณะ, 2565) โดยครอบคลุมถึงการสนับสนุนคุณลักษณะทั้งสาม รวมถึงการขับเคลื่อนประเด็นการอนุรักษ์เมืองเก่าในหลายมิติ (Jones, 2020) ดังที่ประเทศไทยเล็งเห็นถึงความสำคัญว่า การจัดเทศกาลสามารถสร้างเศรษฐกิจต่อท้องถิ่นหรือเมืองเจ้าภาพที่ถูกใช้เป็นพื้นที่จัดงานหรือในแนวคิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจผ่านการจัดเทศกาล (festival economy) เพราะว่าภาคอุตสาหกรรมการจัดงาน (event industry) ถือเป็นหนึ่งในภาคส่วนที่มีความโดดเด่นและเติบโตในด้านเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง (Berridge, 2007) จึงถูกทำให้กลายเป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์ภาครัฐมากขึ้น (Eisinger, 2000: 317 cited in Balsas, 2022) เห็นได้จากการวางแผนการเตรียมโครงสร้างพื้นฐานของเมืองภูเก็ต เพื่อเข้าเสนอชื่อในการเป็นเจ้าภาพงานเอ็กซ์โปวาระพิเศษ (specialised Expo) ประจำปี ค.ศ. 2028 ถึงแม้ว่าในภายหลังที่ไม่ได้ถูกรับเลือกให้เป็นเมืองเจ้าภาพงานดังกล่าว แต่โครงการพัฒนายานในพื้นที่และโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้องยังดำเนินการพัฒนาต่อ (ผู้จัดการออนไลน์, 2566) หรือแม้แต่การผลักดันให้เชียงใหม่ไปสู่เมืองมรดกโลกพร้อม ๆ กับการผลักดันให้เมืองกลายเป็นเมืองเทศกาล (สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดเชียงใหม่, 2567) ที่บางเทศกาลมีความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ และเป็นภาพลักษณ์ซึ่งกันและกัน (Natthakit Phetsuriya & Heath, 2023) จากตัวอย่างชี้ให้เห็นว่า แต่ละเมืองได้ถูกส่งเสริมในแนวคิดดังกล่าวให้เกิดผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจเป็นตัวตั้ง เพื่อนำมาสู่โอกาสและผลประโยชน์ในมิติอื่น ๆ ต่อท้องถิ่น

อย่างไรก็ตาม การขับเคลื่อนงานเทศกาลเพื่อนำมาสู่การผลักดันในมิติอื่นจะเกิดประโยชน์ต่อเมืองหรือท้องถิ่นที่จะจัดนั้น ยังคงต้องคำนึงถึงเรื่องผลกระทบเชิงลบอันจะส่งผลเสียย้อนแก่เมืองเจ้าภาพ เช่น การเพิ่มของปริมาณขยะและของเสีย เสียรบกวนหรือการจราจรติดขัดในบริเวณพื้นที่จัดงาน (Getz, 2007) จากเหตุผลข้างต้นกล่าวได้ว่า ปัญหาพื้นฐานอันเกิดขึ้นจากการที่เมืองผันตัวกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวและกลับมาส่งผลให้คุณภาพชีวิตของชุมชนต่ำลง การสร้างความเสื่อมโทรมให้กับตัวมรดกทางวัฒนธรรมในรูปแบบต่าง ๆ แม้กระทั่งวิถีชีวิตเดิมที่สูญเสียความสำคัญไป (ณัฐพงศ์ พันธุ์น้อย, 2557) ทั้งนี้ ผู้จัด หรือเมืองเจ้าภาพสามารถจัดทำแผนหรือมาตรการที่เกี่ยวข้องเข้าไปดูแลผลดังกล่าวได้ โดยการกล่าวถึงมาตรการดังกล่าวนี้ จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมาพบว่า เป็นเรื่องที่ยังถูกศึกษาในเชิงงานวิชาการไม่มากนัก ขณะที่แผนในการจัดการดูแลเรื่องเหล่านี้พบว่า ยังไม่ถูกรวบรวมอย่างเป็นระบบ ทัศนคติความเชื่อนี้ได้ถือเป็นการเริ่มต้น สำหรับการศึกษามาตรการและเรื่องที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาพื้นที่มรดกวัฒนธรรมมีชีวิตหรือเมืองเก่าที่ถูกใช้เป็นพื้นที่จัดงาน โดยการนำผลที่เกิดขึ้นจากการจัดงานมาเป็นส่วนหนึ่งของกลไกการพัฒนาพื้นที่ดังกล่าว

ความสำคัญของเทศกาลต่อการพัฒนาพื้นที่มรดกวัฒนธรรมมีชีวิต

การจัดเทศกาลนอกจากช่วยสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจแล้วนั้น ยังช่วยสร้างโอกาสใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นแก่เมืองเจ้าภาพ หรือเมืองที่จัดงาน โดยเฉพาะกับเมือง หรือพื้นที่มรดกวัฒนธรรมมีชีวิต อันหมายถึงผลลัพธ์เชิงบวกที่จะเกิดขึ้นแก่เมืองผ่านการวางแผนและการบริหารจัดการให้แก่เมือง การกระทำข้างต้น นอกจากจะทำให้บรรลุเป้าหมายในการจัดงาน ยังช่วยลดความเสี่ยงและความเสียหายอันตามมาจาก

การจัดงานต่อพื้นที่เหล่านั้น (Jones, 2020) ทั้งนี้ กรอบการมองเทศกาลของบทความชิ้นนี้ยึดการจัดหมวดหมู่ตามขนาด ซึ่งจะสัมพันธ์กับการประเมินผลกระทบ เพราะจะสามารถพิจารณาผลจากการจัดเทศกาลได้ โดยระดับกิจกรรมเทศกาลที่สามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงอย่างรอบด้านมักจะอยู่ในหมวดกิจกรรมระดับอีเวนต์ขนาดใหญ่ (major event) และระดับเมกะอีเวนต์ (mega event) (Organisation for Economic Co-operation and Development [OECD], 2017) ทั้งนี้ การจัดเทศกาลที่มีความเหมาะสมและความเชื่อมโยงกับบริบทจะส่งผลต่อโอกาสการพัฒนาเมืองในหลายรูปแบบ การวางแผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน หรือแม้แต่การนำมาสู่การวางผังเมืองให้สอดคล้อง (Siwaporn Klinmalai & Peeradorn Kaewlai, 2023) โดยเห็นได้จากการอภิปรายต่อไปนี้

การจัดเทศกาลช่วยสร้างโอกาสในการวางแผน โดยเฉพาะการวางแผนเชิงกลยุทธ์ที่ส่วนหนึ่งได้ใช้สถานที่และสภาพแวดล้อมมาขับเคลื่อนการจัดงาน กล่าวคือ ใช้สินทรัพย์ของเมืองมาพัฒนาการจัดงานในรูปแบบต่าง ๆ โดยศิวพร กลิ่นมาลัย และพีรธร แก้วลาย (Siwaporn Klinmalai and Peeradorn Kaewlai) (2023) กล่าวว่า สินทรัพย์ คือภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม สถานที่ท่องเที่ยว หรือสถานที่จัดกิจกรรม สิ่งอำนวยความสะดวก และระบบการคมนาคม โดยสิ่งเหล่านี้สามารถผลักดันให้การจัดเทศกาลเกิดขึ้นจริงได้ โดยโอกาสที่จะเกิดขึ้นนั้นสามารถถูกส่งเสริมได้ในหลายระดับ ได้แก่ แผนกลยุทธ์ระดับชาติ เช่น รัฐบาลสกอตแลนด์และหน่วยงานการท่องเที่ยวแห่งชาติ (Visit Scotland) ได้ขับเคลื่อนแนวคิด “The Perfect Stage” ที่ตั้งเป้าใช้งานและพัฒนาภูมิทัศน์ทางธรรมชาติ สิ่งก่อสร้างทางประวัติศาสตร์อันโดดเด่นและเป็นสินทรัพย์ในแต่ละเมือง เพื่อส่งเสริมการจัดงาน (Bowdin et al., 2024) เห็นได้จากเมืองเอดินบะระที่คงชื่อเสียงเมืองแห่งเทศกาลภายในพื้นที่เมืองเก่า (Purchla, 2022: 567) หรือแผนกลยุทธ์ระดับเมือง เช่น เมืองเจนัว อิตาลี และเมืองแฟลพอส ไชปรัส มีแผนใช้สินทรัพย์ให้กลายเป็นจุดแข็งของเมือง เพื่อเสนอตัวต่อการจัดงานเมืองหลวงทางวัฒนธรรมของยุโรป (European Capital of Culture: ECoc) ในชื่อว่า Genoa 2004 ECoc และ Pafos 2017 ECoc นอกจากนี้ได้นำมาสู่การฟื้นฟูเมืองโดยตรงแล้ว การใช้สินทรัพย์เมืองนั้นได้ดึงดูดกลุ่มทางสังคมอันหลากหลายมารวมกัน (Dova et al., 2021; Jones, 2020 cited in Jones & Ponzini, 2021) หรือแม้แต่เมืองเวนิส อิตาลี ในการจัด Venice Biennale หรือมหกรรมศิลปะนานาชาติที่เก่าแก่ที่สุดในโลก ซึ่งมีแผนใช้สินทรัพย์เมืองมาให้สอดคล้องกับเนื้อหางานที่ได้กลับมาฟื้นฟูเมือง (Australia Council for the Arts, 2015 cited in Siwaporn Klinmalai & Peeradorn Kaewlai, 2023)

การจัดเทศกาลยังช่วยสร้างโอกาสการบริหารจัดการ ผ่านการนำแผนมาปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม นอกจากโอกาสในการจัดสร้างสาธารณูปการและสิ่งอำนวยความสะดวกมารองรับการจัดงาน เช่น สนามกีฬา หรือสถานที่จัดแสดง (สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ [สสปน.], 2565; Getz, 2007) และการพัฒนาบริการสาธารณะที่เกี่ยวข้อง เช่น การจัดเตรียมพื้นที่สาธารณะ ระบบคมนาคมขนส่ง ระบบจัดการของเสีย เป็นต้น ซึ่งสามารถต่อยอดในการวางแผนระยะยาวแก่เมืองได้ (ณัฐพงศ์ พันธน้อย และคณะ, 2565) การพัฒนาแนวทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมจากการใช้พื้นที่สาธารณะและถนนจัดงาน เช่น เมืองออสติน สหรัฐอเมริกา (Austin Center for Events [ACE], 2017; Austin Transportation Department [ATD], 2022) หรือแม้แต่ส่งผลดีต่อพื้นที่มรดกวัฒนธรรมมีชีวิตในเรื่องการสร้างแรงบันดาลใจต่อการอนุรักษ์สินทรัพย์ หรือเมืองเก่า อันเป็นหนึ่งในความท้าทายที่มีร่วมกันทุกเมืองทั่วโลก (Tan, 2023) เพราะเมื่อเทียบกับการทำงานร่วมกับการจัดงานแล้ว โดยเฉพาะระดับเมกะอีเวนต์ (mega event) ที่กลุ่มคนทั่วไปมักพยายามจะเข้ามามีส่วนร่วม ความสนใจที่เพิ่มขึ้นอาจขับเคลื่อนในเรื่องนี้ให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม (Jones, 2020) เช่น การจัดงานปารีสโอลิมปิกในปี ค.ศ. 2024 ฝรั่งเศสผ่านการที่คนหลากหลายกลุ่มได้เข้ามามีส่วนร่วม ผ่านการให้ความเห็นต่อรูปแบบการพัฒนาสถานที่จัดงานที่มีความละเอียดอ่อนต่อการอนุรักษ์ และการใช้งานตั้งแต่เริ่มการพัฒนาแผนการจัดงานดังกล่าว (Gravari-Barbas, 2021)

ผลกระทบจากการจัดงานเทศกาลในพื้นที่มรดกวัฒนธรรมมีชีวิต

ผลกระทบที่เกิดขึ้นไม่ได้หมายถึงการคำนึงเพียงผลประโยชน์หรือผลเชิงบวกเพียงอย่างเดียว เพราะจัดงานเทศกาลนำมาสู่ความเสี่ยงต่อผู้อยู่อาศัย หากไร้ซึ่งการคำนึงถึงการวางแผนและบริหารจัดการ ซึ่งการจัดงานเทศกาลมักจะมีผลกระทบอย่างมากต่อชุมชนและผู้อยู่อาศัยรอบพื้นที่ที่จัดงาน (Etiosa, 2012) เช่น การจัดงาน Party In The Square งานแสดงดนตรีสด ณ จตุรัสใจกลางเมืองเบอร์มิงแฮม ในปี ค.ศ. 1993 โดยความหนาแน่นอันเกิดจากปริมาณของผู้เข้าร่วมจำนวนที่ไม่คาดคิด และไม่ได้รับการวางแผนไว้กว่า 23,000 คน

ส่งผลให้กิจกรรมที่ดำเนินอันเป็นปกติในบริเวณพื้นที่ดังกล่าวต้องหยุดชะงักลงชั่วคราวประกอบกับพฤติกรรมที่เกิดจากผู้เข้าร่วมงาน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้สร้างความเดือดร้อนแก่ผู้ประกอบการโดยรอบและภายหลังเกิดการดำเนินผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในขณะนั้น (Bowdin et al., 2006: 44; Young, 2014) การจัดงาน Hogmanay งานเฉลิมฉลองส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ในใจกลางเมืองเอดินบะระ สกอตแลนด์ ซึ่งเป็นการพัฒนาการจัดงานพื้นที่กลางแจ้งที่ยิ่งใหญ่แห่งหนึ่งของโลกขึ้นมาในช่วง ค.ศ. 1993 ด้วยสอดคล้องกับความเป็นเอกลักษณ์ท้องถิ่นและได้จัดบนพื้นที่ถนน สถานที่ของเมืองที่สำคัญ และได้ล้อมรั้วพื้นที่เหล่านี้ให้กลายเป็นพื้นที่จัดงาน แต่การจัดงานนั้นได้รบกวนการเข้าใช้พื้นที่และการเข้าถึงที่อยู่อาศัยของคนในท้องถิ่น (Howie, 2000 cited in Richards, 2017) การจัดงาน Salem Haunted Happenings งานเฉลิมฉลองตลอดทั้งเดือนตุลาคม ด้วยการใช้เรื่องแม่มดที่เป็นอัตลักษณ์ทางประวัติศาสตร์ เมืองซาเลม สหรัฐอเมริกา ถึงแม้ว่าการจัดงานได้เกิดผลประโยชน์ต่อเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวที่เกิดการบริโภคมากขึ้น เช่น ที่พัก การเดินทาง ร้านอาหาร แหล่งการค้า และการท่องเที่ยว แต่ผลที่ตามมาคือปริมาณการบริโภคที่มากขึ้นของผู้เข้าร่วมหรือนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะในมุมมองของผู้อยู่อาศัยกลับมองว่า การจัดงานได้สร้างผลกระทบเชิงลบต่อสิ่งแวดล้อม คือการจราจร และการสร้างของเสีย (Jeon, 2020) และผลเชิงลบดังกล่าว ถือเป็นต้นทุนทางสังคมที่เสียไปจากการจัดงานเช่นกัน (Jurowski et al., 1997 cited in Jeon, 2020)

การจัดงานเทศกาลยังนำมาสู่ความเสี่ยงต่อเมืองหรือสถานที่จัด โดยเฉพาะเมืองเก่า หากไร้ซึ่งการคำนึงถึงการวางแผนและบริหารจัดการอันเป็นสินทรัพย์ หรือมรดกทางวัฒนธรรมของเมือง ซึ่งแนวโน้มการจัดเทศกาลในปัจจุบันได้คำนึงถึงประเด็นด้านความยั่งยืน และการลดต้นทุนที่มากขึ้น การบูรณาการตัวงานเข้ากับสินทรัพย์ของเมือง อาจนับได้ว่าเป็นหนึ่งในทางเลือกที่ถูกนำมาใช้มากขึ้น (Jones, 2020: 32, 76, 203) ผ่านการหันมาใช้สิ่งอำนวยความสะดวกที่มีอยู่เดิม หรือการฟื้นฟูพื้นที่ใจกลางเมือง หรือพื้นที่ใกล้เคียง แทนการพัฒนาพื้นที่ใหม่ทั้งหมด เห็นได้จากการจัดงานปารีสโอลิมปิกในปี ค.ศ. 2024 ที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกลับได้สร้างข้อกังวล เพราะมีความเสี่ยงต่อการใช้งานสินทรัพย์เหล่านั้น เช่น อาคารเก่า สิ่งก่อสร้างทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น โดยความเสี่ยงอันเป็นข้อกังวลของผู้คน เช่น ทั้งการเข้าไปใช้งานว่าอาจส่งผลต่อพื้นผิววัสดุเดิม หรือแม้แต่รูปแบบการก่อสร้างสิ่งก่อสร้างชั่วคราวเพื่อรองรับตัวกิจกรรมภายในงาน อาจทำให้คุณค่าของสินทรัพย์เหล่านั้นลดลง ทั้งลักษณะรูปแบบอาคาร วัสดุพื้นผิวของสิ่งก่อสร้างแห่งใหม่ ความหนาแน่นของผู้ชมในการเข้าใช้พื้นที่ หรือระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม เป็นต้น (Gravari-Barbas, 2021; Jones & Ponzini, 2021: 35-36) อีกทั้งยังมีเรื่องรูปแบบกิจกรรมที่มีความเสี่ยงต่อความปลอดภัยสาธารณะ โดยเฉพาะในเรื่องอัคคีภัย เช่น การจัดเทศกาลลอยกระทงของในพื้นที่ภาคเหนือของไทย โดยเฉพาะจังหวัดเชียงใหม่ ผ่านกิจกรรมการปล่อยโคมในพื้นที่ใจกลางเมือง โดยกิจกรรมทำให้ความปลอดภัยสาธารณะลดลง อาทิ ซึ่งพื้นที่จัดงานมักจะติดกับพื้นที่ที่มีชุมชนหนาแน่นที่อาจนำไปสู่ความเสี่ยงในเรื่องอัคคีภัย อีกทั้งยังติดกับพื้นที่สนามบินที่อาจนำไปสู่ความเสี่ยงต่อการสัญจรทางอากาศ เป็นต้น (พรเพ็ญ ไตรพงษ์ และยุทธพงษ์ สิลากิจไพศาล, 2560) และส่งผลต่อมรดกโดยตรงอย่างการทำลาย เช่น การรื้อถอนย่านอาคารพักอาศัยโบราณ (Hutong Demolitions) ในย่านเฉียนเหมิน เพื่อการก่อสร้างสถานที่จัดงานปักกิ่งโอลิมปิกในปี ค.ศ. 2008 จีน โดยเกิดการทุบทำลายอาคารสำหรับการเตรียมความพร้อมของเมืองเพื่อการจัดงาน ด้วยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานใหม่ อาทิ การสร้างรถไฟฟ้าใต้ดิน ถนน ศูนย์กลางเมืองใหม่ (Gravari-Barbas, 2021; Yardley, 2006)

ผลในข้างต้นนับว่า เป็นทั้งความเสี่ยงที่มาพร้อมกับโอกาสต่อคน และพื้นที่ดังกล่าวผ่านการขับเคลื่อนงานเทศกาลไปพร้อม ๆ กัน ภายในงานศึกษาชิ้นนี้จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องค้นหาแนวทางบริหารจัดการเรื่องเหล่านี้ เพราะอาจส่งผลเชิงลบและความเสียหายต่อชื่อเสียงของสถานที่ (Berners, 2019) หรือต่อการรับรู้ของคนทั่วไปจากการรายงานของสื่อที่ถือเป็นตัวแทนสังคม (Getz, 2007) หรือต่อผู้อยู่อาศัยที่อาจกลายเป็นชุมชนที่ต่อต้านการท่องเที่ยว (Bowdin et al., 2006) อันจะส่งผลต่อการขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าว อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่า การจัดงานเทศกาลสร้างประโยชน์ในหลายมิติ และก่อให้เกิดโอกาสการพัฒนาเมืองด้านต่าง ๆ กล่าวคือ โอกาสเกิดขึ้นได้จากการบริหารจัดการให้เกิดผลเชิงบวก ดังนั้นผู้จัดงานจำเป็นต้องมีการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อนำไปพิจารณา และบริหารผลลัพธ์ให้เกิดความสมดุลในทุกด้าน (Bowdin et al., 2006) เพราะผลที่ตามมานั้นมีนัยสำคัญต่อการสนับสนุนของผู้อยู่อาศัยภายใต้พื้นที่ที่ได้รับการส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว (Yoon et al., 2001) ซึ่งถือเป็นอีกหนึ่งภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมที่นับว่าเป็นแนวคิดหลักของการพัฒนาพื้นที่มรดกวัฒนธรรมมีชีวิต

มาตรการบริหารจัดการเมืองเก่าเพื่อบริหารจัดการเทศกาล

ปัจจุบัน องค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการในภาควิชาการถูกจำกัดเฉพาะสถานที่ที่ส่วนใหญ่มักจะมีลักษณะปิดล้อม หรือมีขอบเขตพื้นที่ชัดเจนแต่รูปแบบการจัดงานรวมถึงประเภทการจัดงานยังเป็นการจัดในสถานที่กลางแจ้ง ซึ่งมักจะเป็นพื้นที่เปิดโล่ง และไม่ได้เป็นพื้นที่สีเขียวเสมอไป สถานที่ดังกล่าวหลายแห่งถูกจัดในเขตพื้นที่สวน หรือพื้นที่เมืองอย่างสวนสาธารณะ ถนน จัตุรัส (Getz & Page, 2020: 183; Jones, 2018) นอกจากนี้แนวทางการจัดงานได้พัฒนาไปจนถึงการใช้ภูมิทัศน์เมือง เพื่อส่งเสริมประสบการณ์ของตัวกิจกรรมเทศกาลแก่ผู้เข้าร่วมงานและถูกเรียกในเชิงวิชาการว่า “อีเวนตส์เคป (Eventscapes)” (Brown, 2020: 80–81) เช่น การจัดการแข่งขันวอลเลย์บอลชายหาด ลอนดอนโอลิมปิก 2012 ณ Horse Guards Parade ลานสำหรับการเดินสวนสนามโดยมีฉากหลังเป็นสิ่งก่อสร้างทางประวัติศาสตร์ของเมืองลอนดอน อังกฤษ (Brown, 2020: 96) อย่างไรก็ตาม การจัดงานในพื้นที่ดังกล่าวมักจะมีปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องและส่งผลกระทบต่อวงกว้าง จากการจัดมหกรรมโดย เบิร์นเนอร์ส (Berners) (2019) เพราะหากงานถูกจัดในพื้นที่ที่ถูกสร้างมาเพื่อวัตถุประสงค์นี้ (dedicated venues) เช่น สนามกีฬา ศูนย์นิทรรศการและแสดงสินค้า ซึ่งเป็นพื้นที่จำกัดหรือสถานที่ปิด มักจะเกิดผลกระทบน้อยกว่าสถานที่ที่ไม่ได้ถูกสร้างมาเพื่อวัตถุประสงค์หลัก โดยเฉพาะพื้นที่ลักษณะเปิดโล่งและไม่มีขอบเขตในข้างต้น โดยการใช้สถานที่จัดงานกลางแจ้งมักสร้างผลกระทบข้างต้นออกสู่นอกเหนือสถานที่จัดงาน (Bowdin et al., 2006: 44)

ริชาร์ดส์ (Richards) (2017: 53) กล่าวว่า “เมื่อเมืองตระหนักได้ว่า การจัดงานนั้นมีบทบาทสำคัญมากกว่าผลที่เกิดขึ้นโดยตรง เมืองย่อมสามารถพัฒนากลยุทธ์ในด้านอื่น ๆ ได้มากขึ้น และยังหากจัดงานภายในเมือง แนวทางการพัฒนานั้นไม่ควรเกี่ยวข้องกับตัวงานเพียงอย่างเดียวแต่ควรนำไปสู่ประโยชน์สาธารณะ” โดยเมื่อผนวกเข้ากับศาสตร์อื่น ๆ เช่น การวางผังเมือง การพัฒนาเพื่อเชิงพาณิชย์ วัฒนธรรม การท่องเที่ยว จะเป็นแรงผลักดันที่ช่วยเปลี่ยนแปลงเมืองและท้องถิ่นได้ (Bowdin et al., 2024) และกลับมาสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้ (Richards, 2015) ดังนั้นการจัดงานที่จำเป็นต้องเตรียมองค์ประกอบของเมืองให้มีความพร้อม ประเด็นนี้เลยกลายมาเป็นหนึ่งในเรื่องสำคัญต่อการพัฒนาเมือง (Getz & Page, 2020) ขณะเดียวกันแม้ว่าปัญหาที่เกิดขึ้นภายในเมืองนั้น มีความซับซ้อน แต่ก็มีความสัมพันธ์ต่อกัน เมืองยังต้องหาแนวทางที่ครอบคลุมเพื่อให้เมืองเกิดการพัฒนา ซึ่งหนึ่งในวิธีการเพื่อนำไปสู่การพัฒนาผ่านเครื่องมือที่เรียกว่า การบริหารจัดการเมือง (Cheema, 1993; Rakodi, 1997 cited in Tan, 2023: 11) โดยเฉพาะหากเกิดการปรับใช้กับประเทศกำลังพัฒนาที่มีวัตถุประสงค์หลักคือ การลดความยากจนผ่านการพัฒนาเศรษฐกิจ และปรับปรุงสิ่งแวดล้อมจากโครงสร้างพื้นฐาน (McGill, 1998) กล่าวคือ การนำผลประโยชน์และความเสี่ยงอันเกิดขึ้นจากการจัดเทศกาล มาประยุกต์กับแนวคิดการบริหารจัดการเมือง เพื่อคืนประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมสู่ท้องถิ่น

ดังนั้นการดำเนินการบริหารจัดการเมืองจำเป็นต้องหาหลัก หรือเครื่องมือที่นำไปสู่การปฏิบัติตามแผน กล่าวคือ การจัดหามาตรการมาเพื่อให้เกิดการดำเนินการตามแผนและสอดคล้องกับบริบทเมืองที่จำเป็นต้องถูกดูแลรักษา เพราะเมืองเป็นแหล่งที่อุดมไปด้วยวัฒนธรรมและความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ที่แสดงออกเป็นสิ่งที่จับต้องได้ และจับต้องไม่ได้ที่รวมถึงตัวงานเทศกาล (Tan, 2023: 7) รวมทั้งเป็นแหล่งรวบรวมสภาพแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติ หรือแม้แต่องค์ประกอบทางกายภาพ เพราะถือว่าช่วยในการผลักดันงานเทศกาลให้เกิดขึ้นได้ ซึ่งสภาพภูมิอากาศ ภูมิทัศน์ และทัศนียภาพของเมืองอันเป็นสถานที่จัดงาน ส่งผลต่อความดึงดูดใจและการบรรลุผลสำเร็จของงาน (Bladen et al., 2018: 379) หรือแม้แต่สร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน ในการดึงดูดการเป็นเจ้าภาพเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์อันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวให้แก่ผู้เข้าร่วม เหตุดังกล่าวจึงนำมาสู่การพัฒนาเกณฑ์ปกป้องทางสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืน นำมาพิจารณาควบคู่กับการพัฒนาการจัดงาน (Brown, 2020: 93) ยิ่งหากเกิดการปรับใช้กับพื้นที่ที่มีความเสี่ยงและมีความอ่อนไหว เช่น ตัวพื้นที่เมืองเก่าอันเป็นสินทรัพย์และมรดกทางวัฒนธรรมของเมือง การศึกษาในครั้งนี้จึงมีความจำเป็นต้องรวบรวมมาตรการที่เกี่ยวข้องจากหลากหลายศาสตร์ เพื่อมาดูแลทัศนียภาพและสภาพแวดล้อมเมืองดังกล่าวให้คงอยู่ ผ่านเครื่องมือที่เรียกว่า มาตรการบริหารจัดการเมืองเทศกาล ด้วยการอธิบายเครื่องมือที่ถูกพัฒนาโดยของดังตาราง 1

ตาราง 1 มาตรการบริหารจัดการเมืองเทศบาล

ชื่อ	วิธีดำเนินการ (เชิงประเด็น)	อ้างอิง
1. มาตรการควบคุม	การควบคุมกิจกรรมการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อความปลอดภัยกับแนวทางการพัฒนาของรัฐและเอกชน	เพทาย เพ็ชรเจริญ, 2564; ศรีณย์ ภิณฺญัตน์, 2566; Getz, 2007
	การอนุรักษ์พื้นที่ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมผ่าน การกำหนดพื้นที่สงวนและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ที่ห้ามใช้ประโยชน์	เพทาย เพ็ชรเจริญ, 2564; Getz, 2007; Jones, 2018: 23; Visit Scotland, 2024
	การอนุรักษ์พื้นที่เมืองเก่าผ่านการออกข้อบัญญัติ ท้องถิ่นเพื่อควบคุมการก่อสร้างอาคาร	เพทาย เพ็ชรเจริญ, 2564; สผ., 2554a: 58-59; Gravari-Barbas, 2021; Jones, 2018: 23; Jones, 2020; Jones & Ponzini, 2018; Purchla, 2022; Visit Scotland, 2024; Yardley, 2006
	การอนุรักษ์พื้นที่เมืองเก่าผ่านการขึ้นทะเบียนอาคาร อนุรักษ์และควบคุมการดัดแปลงและรื้อถอนอาคาร	
	การควบคุมรถยนต์ส่วนตัวในบริเวณบางพื้นที่ของเมือง	Greater London Authority, (n.d.): 17
	การควบคุมรูปแบบงานที่อาจสร้างความเสียหาย แก่ความปลอดภัยสาธารณะ เช่น ไฟไหม้ ฝูงชน	Bowdin et al., 2024: 64; Getz & Page, 2020: 426-427; Maclean & Tuley, 2014
2. มาตรการส่งเสริมการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน	การพัฒนาระบบสาธารณูปโภค เช่น ประปา ไฟฟ้า โทรคมนาคม	เพทาย เพ็ชรเจริญ, 2564; สผ., 2554a: 61; Getz & Page, 2020: 426-427; Jones, 2018: 23-26
	การพัฒนาสถานพยาบาลและศูนย์บริการสุขภาพ	เพทาย เพ็ชรเจริญ, 2564
	การพัฒนาสถานศึกษาและศูนย์พัฒนาการเรียนรู้	เพทาย เพ็ชรเจริญ, 2564; สสพ., 2566: 21
	การพัฒนาพื้นที่สาธารณะ	เพทาย เพ็ชรเจริญ, 2564; สผ., 2554a: 61-62; Getz & Page, 2020: 426-427; Jones, 2018: 23-26
	การพัฒนาระบบบำบัดน้ำเสียและการกำจัดขยะ	เพทาย เพ็ชรเจริญ, 2564; สสพ., 2566: 20; Business Energy Scotland, (n.d.); Getz & Page, 2020: 426-427; Jones, 2018: 23-26
	การพัฒนาระบบคมนาคมและการขนส่ง	การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2564: 75-82, 114; เพทาย เพ็ชรเจริญ, 2564; Business Energy Scotland, (n.d.); Getz & Page, 2020: 426
	การพัฒนาระบบด้านสุขภาวะและด้านความปลอดภัย สาธารณะ เช่น ไฟไหม้ ฝูงชน เส้นทางเดินรถ ฉุกเฉินต่าง ๆ เสียง การใช้พลและดอกไม้ไฟ การจำหน่ายแอลกอฮอล์	เพทาย เพ็ชรเจริญ, 2564; ACE, 2017; ATD, 2022; Australian Institute for Disaster Resilience, 2018; Bladen et al., 2018; Bowdin et al., 2024: 64; Getz & Page, 2020: 427; Maclean & Tuley, 2014

มีต่อ

ตาราง 1 มาตรการบริหารจัดการเมืองเทศบาล (ต่อ)

3. มาตรการส่งเสริมการพัฒนา	การให้สิทธิประโยชน์แก่เอกชนจากการพัฒนาพื้นที่ แก่สาธารณประโยชน์	ปราชญ์ สุวรรณสนธิ์, 2566; เพทาย เพ็ชรเจริญ, 2564
	การให้สิทธิประโยชน์แก่เอกชนจากการพัฒนาคุณภาพ ที่พัก-จัดเลี้ยง ร้านอาหาร รับนักท่องเที่ยวคุณภาพ	พิมพ์วิภา ตราชูวนิช และณัฐพงศ์ พันธน้อย, 2565: 506; เพทาย เพ็ชร เจริญ, 2564
	การสนับสนุนงบประมาณการพัฒนาแบบเทศบาล ผ่านการศึกษาและติดตามผลกระทบอย่างต่อเนื่อง	Getz, 2007; Jones, 2018; Visit Scotland, 2024
	การสนับสนุนงบประมาณให้แก่นักท่องเที่ยว เพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวและการใช้จ่ายในงาน	การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2564: 67-74: 113; เพทาย เพ็ชรเจริญ, 2564
	การรณรงค์เพื่อสร้างความตระหนักถึง การอนุรักษ์วัฒนธรรมและความเป็นท้องถิ่น	จักรกฤษณ์ ไชยรินทร์, 2562: 233-239; รัฐบาลไทย, 2567; สมบัติ นามบุรี และธิดา หนัมนี่, 2564: 134-136
4. มาตรการสร้างความเข้มแข็ง	การเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างอย่างเข้มงวด	เพทาย เพ็ชรเจริญ, 2564
	การชดเชยแก่เจ้าของอาคารอนุรักษ์ที่ถูกจำกัดการ พัฒนาในรูปแบบแรงจูงใจทางการเงินและภาษี	เพทาย เพ็ชรเจริญ, 2564; สผ., 2554b: 7-10
	การเก็บค่าธรรมเนียมจากผู้สร้างผลกระทบจากการ ท่องเที่ยว เช่น การจัดเก็บภาษีท่องเที่ยว ภาษีโรงแรม	การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2564: 91-105, 116-117; เพทาย เพ็ชร เจริญ, 2564
	การชดเชยแก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนา การท่องเที่ยว เช่น การฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว ชุมชน	การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2564: 91-105

ตาราง 1 แสดงถึงกลยุทธ์พัฒนาเมืองผ่านการใช้ผลจากการจัดงานเทศกาล อีกทั้งได้สะท้อนถึงแนวทางการพัฒนาที่ทุกคนได้รับประโยชน์อันเป็นการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีแก่คนในพื้นที่ สะท้อนถึงการรักษาสินทรัพย์และมรดกวัฒนธรรมของเมือง การคงเอกลักษณ์และการสร้างบรรยากาศของเมือง ซึ่งจะเป็นการขับเคลื่อนด้วยอัตลักษณ์ของเมือง (City DNA) ไปในตัว (ณัฐพงศ์ พันธน้อย และคณะ, 2565: 238-239) อีกทั้งยังสะท้อนถึงการสร้างขีดความสามารถของท้องถิ่น (Jones & Ponzini, 2021) ด้วยการขับเคลื่อนนโยบายให้ไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งการดำเนินการให้การจัดงานเกิดขึ้น การบริหารจัดการเมือง ให้มีความสอดคล้อง อันส่งผลดีต่อการพัฒนาเมือง อย่างไรก็ตาม ในการพัฒนาแนวทาง หรือมาตรการบริหารจัดการเมืองนั้น นอกจากจะต้องให้ความสำคัญต่อปัญหา ผลจากการบริหารจัดการเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม และสร้างประโยชน์ต่อชุมชนที่เป็นเรื่องที่ต้องคำนึงเป็นหลักแล้ว ประเด็นที่สำคัญไม่แพ้กันคือ เจ้าภาพในการขับเคลื่อน ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ หรือหน่วยงานที่ไม่เป็นทางการได้รับผิดชอบในแต่ละประเด็น เพื่อให้แน่ใจว่าเครื่องมือที่ถูกออกแบบและพัฒนาจะถูกตอบสนอง ปฏิบัติจริง และเกิดการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง (McGill, 1998) ทั้งนี้ ตาราง 1 ประกอบไปด้วยมาตรการที่พัฒนามาจากกรณีศึกษาเมืองและผังเมือง (2561: 185) และมี 4 มาตรการหลัก ได้แก่ 1) มาตรการควบคุม 2) มาตรการส่งเสริมการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน 3) มาตรการส่งเสริมการพัฒนา และ 4) มาตรการสร้างความเข้มแข็ง โดยมีรายละเอียดดังนี้:-

มาตรการควบคุม หมายถึง การใช้อำนาจโดยรัฐผ่านกฎหมาย การเงิน ภาษี นโยบาย ที่ดำเนินการควบคุมการพัฒนาของภาคเอกชนหรือประชาชนที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายจากลักษณะ ความปลอดภัย สวัสดิภาพสังคม เช่น การควบคุม การใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณรอบโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้องทั้งสนามกีฬา ศูนย์ประชุมและแสดงสินค้า หรือย่านวัฒนธรรม และความบันเทิงของเมืองให้เหมาะสม (Getz, 2007: 314, 317) เพราะฉะนั้นมาซึ่งการลดผลกระทบเชิงลบอันไม่จำเป็นในภายหลัง (ศรีณย์ ภิณญ์รัตน์, 2566) หรือการออกข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อควบคุมการก่อสร้างอาคาร การขึ้นทะเบียนอาคารอนุรักษ์และควบคุมการดัดแปลงและรื้อถอนอาคารเพื่อบริหารอาคารในพื้นที่เมืองเก่าจากประเด็นในข้างต้น (Gravari-Barbas, 2021; Yardley, 2006) หรือแม้แต่ช่วยลดกระบวนการเกิดเจนตริฟิเคชัน (gentrification) ทั้งด้านกายภาพและสังคม (Jones & Ponzini, 2018 cited in Jones, 2020: 77) เป็นต้น

มาตรการส่งเสริมการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน หมายถึง การส่งเสริมโดยรัฐผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อสนับสนุนและขึ้นำการพัฒนาแก่ภาคเอกชน หรือประชาชน อย่างการพัฒนาะบบรักษาความปลอดภัยสาธารณะที่หน่วยงานรัฐจะดำเนินการอำนวยความสะดวกในเบื้องต้น เช่น การพัฒนาแนวทางปฏิบัติต่อเหตุฉุกเฉินอย่างแผนเส้นทางเดินรถฉุกเฉิน (รถพยาบาล รถตำรวจ

ระดับเพลิง) ขณะที่ต้องใช้พื้นที่ร่วมกัน (ATD, 2022) แต่บทบาทหลักของรัฐคือ การตรวจสอบกับผู้จัดว่า มีแผนจัดการและเผชิญเหตุอย่างไรในรูปแบบการดำเนินงานของกลุ่มที่ถูกจัดตั้งขึ้นมาเฉพาะ (Maclean & Tuley, 2014) การพัฒนาระบบบำบัดน้ำเสียและการกำจัดขยะ นอกจากจะมีโครงสร้างพื้นฐานที่รองรับระบบจัดการของเสียแล้วควรต่อยอดไปถึงระเบียบและข้อปฏิบัติที่เกี่ยวข้องแก่ผู้จัดมาดำเนินการควบคุม เช่น การไม่อนุญาตให้ใช้และแจกจ่ายขยะจำพวกโฟมและแก้วภายในพื้นที่จัดงาน รวมถึงสวนสาธารณะ บนถนน และทางเท้าของเมือง (ACE, 2017: 20) เป็นต้น

มาตรการส่งเสริมการพัฒนา หมายถึง การให้สิทธิประโยชน์โดยรัฐผ่านกฎหมาย การเงิน ภาษี นโยบาย แก่ภาคเอกชนหรือประชาชนในการดำเนินการที่ก่อให้เกิดประโยชน์สาธารณะโดยรวมตามวัตถุประสงค์ของรัฐ เช่น การให้สิทธิประโยชน์แก่เอกชนจากการพัฒนาพื้นที่แก่สาธารณประโยชน์ อันเป็นการช่วยเพิ่มทั้งปริมาณและคุณภาพพื้นที่สาธารณะ (เกย์ล, 2556) ซึ่งอาจมาในรูปแบบการสร้างแรงจูงใจในสิทธิประโยชน์ที่เกี่ยวข้อง หรือแม้แต่การกำหนดเงื่อนไขให้สามารถเพิ่มอัตราส่วนพื้นที่อาคารรวมต่อพื้นที่ดิน (FAR Bonus) (ปรายฟ้า สุวรรณสนธิ, 2566) การส่งเสริมเพื่อให้เกิดการติดตามผล และผลที่ได้คือข้อมูลที่น่ามาซึ่งการบริหารจัดการสู่ความยั่งยืน ซึ่งถือเป็นประเด็นสำคัญต่อการจัดงานและความอยู่รอดของนโยบายดังกล่าว (Getz, 2007) เป็นต้น

มาตรการสร้างความเป็นธรรม หมายถึง การชดเชย เยียวยาภาคเอกชน หรือประชาชนผู้ที่ผลกระทบได้จากการดำเนินการของรัฐ จากการประยุกต์ใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์เพื่อจัดการสิ่งแวดล้อมที่ว่า ผู้ได้ประโยชน์เป็นผู้จ่าย (beneficiary pays principle) หลักการคือ ผู้ได้รับประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรหรือการพัฒนา ต้องเป็นคนจ่ายแก่บุคคลที่เสียประโยชน์จากการพัฒนา เช่น การเก็บค่าธรรมเนียมจากผู้สร้างผลกระทบจากการท่องเที่ยว เช่น มลพิษทางน้ำ ทางอากาศ ขยะมูลฝอย มาเป็นแหล่งทุนที่นำมาสู่การชดเชยแก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนา (เกศสุตา สิทธิสันติกุล และคณะ, 2565; นัทมน คงเจริญ, 2561) เป็นต้น ทั้งนี้วิธีการดำเนินการในเชิงประเด็นทั้งหมดจำเป็นต้องศึกษาในรายละเอียด เพื่อให้เหมาะสมต่อบริบทที่จะถูกปรับใช้กับท้องถิ่น หรือเมืองต่อไป

สถานการณ์และความท้าทายในประเทศไทย

ปัจจุบัน หลายเมืองทั่วโลกพยายามส่งเสริมในการจัดงานเทศกาลผ่านยุทธศาสตร์ หรือนโยบายรูปแบบต่าง ๆ รวมถึงประเทศไทย โดยการนำของสำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน) หรือ ทีเส็บ (TCB) ซึ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐส่วนกลางของไทยที่ให้การสนับสนุนการจัดงานที่สำคัญในระดับประเทศ เพื่อการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมไมซ์ (MICE) ด้วยแนวทางการขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยการจัดงานเทศกาลผ่านนโยบายแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น การอำนวยความสะดวกและเตรียมสิทธิประโยชน์เพื่อดึงดูดเอกชน หรือกลุ่มคนภายนอกให้มาจัดงานขนาดใหญ่ระดับนานาชาติอันจะช่วยสร้างเศรษฐกิจท้องถิ่น หรือนโยบายระดับเมือง เช่น การจัดงาน 12 เดือน 12 แนวคิดเทศกาล และหนึ่งเมืองหนึ่งสิทธิบัตรงานเทศกาลนานาชาติ (1 City 1 IP) โดยให้ความสำคัญในการพัฒนาแนวทางการจัดงานจากอัตลักษณ์ของเมือง (City DNA) (สสป., (ม.ป.ป.)) การให้ความสำคัญกับการจัดงานเทศกาลยังถูกขับเคลื่อนผ่านหน่วยงานอื่น ๆ เช่น ในปี ค.ศ. 2024 ได้มีการรวบรวมคณะอนุกรรมการมาขับเคลื่อนด้านงานเทศกาลโดยตรงโดยสำนักงานส่งเสริมวัฒนธรรมสร้างสรรค์ (THACCA) เพื่อการพัฒนาชุดนโยบายใหญ่ที่ว่าด้วยการขับเคลื่อนซอฟต์พาวเวอร์ (soft power) ในระดับประเทศ (กรุงเทพธุรกิจ, 2567) หรือการจัดเทศกาลงานออกแบบ (Design Week) ที่นำโดยสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน) หรือ ซีอีเอ (CEA) เพื่อการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ผ่านการจัดงานในแต่ละหัวเมืองสำคัญของประเทศ ยังรวมถึงงานประเพณีท้องถิ่นที่มีการขับเคลื่อนทั้งวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวของแต่ละเมืองอย่างต่อเนื่อง (สผ., 2554c)

สถานการณ์ปัจจุบันมีแนวโน้มให้มีการจัดเตรียมเมืองเกิดความพร้อมต่อการจัดงานเทศกาล โดยเฉพาะการพัฒนาสถานที่จัดงานที่เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานร่วมกันของทั้งนักท่องเที่ยวและผู้จัดงาน เช่น โรงแรม ศูนย์ประชุมและแสดงสินค้า สนามกีฬา (Fenich, 2014: 70-86; Nolan, 2018: 7-15) ภาครัฐของทั่วโลกจึงเริ่มใช้กลยุทธ์ดังกล่าวมาช่วยเร่งการพัฒนา ปรับปรุง หรือลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เกี่ยวข้อง เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวและผู้จัดงานให้เข้ามาสร้างเศรษฐกิจให้กับท้องถิ่น โดยขนาดการลงทุนเห็นได้อย่างชัดเจนในสหราชอาณาจักร ออสเตรเลีย แอฟริกา จีน เกาหลีใต้ มาเลเซีย สิงคโปร์ คูบา รวมถึงไทย

(Park et al., 2014; Quinn, 2013 cited in Nolan, 2018) เช่น กรุงเทพมหานคร นอกจากจะผลักดันการเป็นเมืองเทศกาล ผ่านออกแบบนโยบาย 12 เดือน 12 เทศกาลในนโยบายหาเสียงระดับท้องถิ่น และไม่นับว่าเป็นเมืองศูนย์กลางของทุกกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่รวมถึงงานเทศกาลทุกระดับมาอย่างต่อเนื่อง พบแนวโน้มการเติบโตของอุตสาหกรรมจากการลงทุนพัฒนาสนามกีฬา คอนเสิร์ตฮอลล์ เพื่อรองรับกิจกรรมและงานเทศกาลขนาดใหญ่ในหลายจุดของเมือง (ฐานเศรษฐกิจ, 2567; อนาคตกิจ จันกิเสน, 2567; พรไพลิน จุลพันธ์, 2567; สยามรัฐออนไลน์, 2567) รวมถึงการเกิดขึ้นของระบบที่อำนวยความสะดวกโดยรัฐผ่านเว็บไซต์ VisitBangkok ที่รวบรวมปฏิทินการท่องเที่ยวและเทศกาลทั้ง 12 เดือน อีกทั้งเว็บไซต์ PublicSpace ที่เป็นระบบกลางการยื่นขอใช้พื้นที่สาธารณะเพื่ออำนวยความสะดวกหลากหลายขนาด ภายใต้การดำเนินงานของสำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร (มติชนออนไลน์, 2567) แนวโน้มการพัฒนาในด้านดังกล่าวยังเห็นได้จากหัวเมืองใหญ่ เช่น อุตรธานีและนครราชสีมาเป็นเจ้าภาพงานพืชสวนโลก (International Horticultural Expo) ประจำปี ค.ศ. 2026 และ ค.ศ. 2029 ตามลำดับ และภูเก็ตเสนอตัวเป็นเจ้าภาพงานเอ็กซ์โป วาระพิเศษ (Specialised Expo) ประจำปี ค.ศ. 2028 อันมีประเด็นร่วมกัน คือการวางแผนการเตรียมโครงสร้างพื้นฐานนอกเหนือสถานที่จัดงาน ซึ่งหมายถึงการเร่งพัฒนาระบบคมนาคมและขนส่งมวลชนเข้าสู่พื้นที่จัดงาน และผลเหล่านั้นจะกลับมาสร้างประโยชน์แก่ท้องถิ่น (เดลินิวส์, 2566; ผู้จัดการออนไลน์, 2566; ภักจิรา พรภิญโญ, 2567)

อย่างไรก็ตาม ดังที่กล่าวไปข้างต้นว่า งานเทศกาลที่ถูกจัดในสถานที่ที่ไม่ได้ถูกสร้างมาเพื่อวัตถุประสงค์หลัก จะส่งผลกระทบต่อวงกว้างนั้น ความสำคัญของเรื่องดังกล่าวสอดคล้องกับสิ่งที่ท้องถิ่น หรือภาครัฐของไทยเคลื่อนตัวสนับสนุนในการจัดงานเทศกาล โดยเฉพาะเมือง หรือจังหวัดที่ใช้การท่องเที่ยวผ่านกิจกรรมทางวัฒนธรรม หรือประเพณีมาขับเคลื่อนเศรษฐกิจ จากชุดข้อมูลทฤษฎีภูมิ (สผ., 2554c; อริยา อรุณินท์, 2548; Montira Intason et al., 2021; Ploysri Porananond & Robinson, 2007) และภาพ 1 แสดงให้เห็นว่า งานส่วนใหญ่จะถูกจัดบนพื้นที่ถนน ลานกลางเมือง กล่าวคือ เป็นพื้นที่สาธารณะเมือง ซึ่งได้สะท้อนในการเชื่อมโยงกับรูปแบบกิจกรรมทางวัฒนธรรมต่อมิติทางประวัติศาสตร์ อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่แสดงออกเป็นภูมิทัศน์เมือง (Wolfram & Burnaill, 2014) ดังนั้นจึงจำเป็นต้องเร่งประเมินผลกระทบของแต่ละเทศกาลสำคัญ เพื่อนำไปสู่การเริ่มต้นการพัฒนาการขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าวได้อย่างเป็นระบบ และยิ่งหากเมือง หรือท้องถิ่นเลือกจะดำเนินนโยบายด้านเทศกาลที่ใช้ผลประโยชน์จากการจัดงานเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงจากการเสนอเป็นเจ้าภาพจัดงาน หรือการพัฒนาเทศกาลที่มีอยู่เดิมให้ยั่งยืนขึ้น การขับเคลื่อนนโยบายนี้จำเป็นต้องมีมาตรการเชิงกลยุทธ์มาสนับสนุน หรือลดผลกระทบดังกล่าวผ่านการปรับใช้ตาราง 1 เป็นประเด็นตั้งต้นในการขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรมแก่เมืองที่จัดงานในพื้นที่มรดกวัฒนธรรมมีชีวิต

การขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรมจะเกิดขึ้นได้นั้น จำเป็นต้องถามความต้องการกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือผู้มีส่วนได้เสียในท้องถิ่น โดยถือเป็นกระบวนการหลักของพื้นที่มรดกวัฒนธรรมที่มีชีวิตด้วยการทำให้ท้องถิ่นเป็นศูนย์กลางการพัฒนา ซึ่งผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มนี้หมายถึง ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องในประเด็นการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาเมืองด้วยการจัดเทศกาล โดยอ้างอิงจากงานศึกษาของณัฐพงศ์ พันธน้อย และคณะ (2565) และแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องภายในพื้นที่ หมายถึง ผู้ที่มีบทบาทพัฒนาท้องถิ่น และพัฒนาเทศกาลโดยตรง ได้แก่ 1.1) ภาครัฐส่วนภูมิภาค เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด สำนักงานพาณิชย์จังหวัด สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด เป็นต้น 1.2) ภาครัฐส่วนท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น 1.3) ภาคเอกชน เช่น ผู้ประกอบการ หอการค้าจังหวัด สมาคมร้านค้า ร้านอาหาร เป็นต้น และ 1.4) ภาคประชาสังคม เช่น ชุมชน โรงเรียน สถาบันอุดมศึกษา เป็นต้น และ 2) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องภายนอกพื้นที่ หมายถึง ผู้ที่ไม่ได้มีบทบาทพัฒนาท้องถิ่นและพัฒนาเทศกาลโดยตรง แต่สามารถสนับสนุนในเชิงองค์ความรู้ การเงิน หรือแม้แต่ด้านนโยบาย เช่น ผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ สถาบันการศึกษา นักออกแบบและจัดเทศกาล หน่วยงานด้านการพัฒนาเมือง และภาคประชาสังคม เป็นต้น แม้กระนั้นความสำคัญของการค้นหาแนวทางในการพัฒนาร่วมกันเพราะว่า ผู้มีส่วนได้เสียแต่ละกลุ่มจะมีความต้องการที่แตกต่างกัน ซึ่งบางแนวทาง หรือบางนโยบายอาจส่งผลดีต่อผู้คนกลุ่มหนึ่ง แต่ผู้คนอีกกลุ่มหนึ่งอาจเสียประโยชน์ (Nguyen Long et al., 2019) ดังนั้นการหาจุดสมดุล หรือประเด็นร่วมอันเกิดจากผลที่เกิดขึ้นผ่านการประเมินด้วยผู้มีส่วนได้เสีย จึงถือเป็นสิ่งสำคัญต่อการวางแผนพัฒนาอย่างยั่งยืน (เพทยา เพ็ชรเจริญ, 2564)

ภาพ 1 ลักษณะ อีเวนตีสเคป (eventscape) ที่มีฉากหลังเป็นพื้นที่เมืองเก่าเชียงใหม่มาส่งเสริมการจัดเทศกาลสงกรานต์ เชียงใหม่ หรือปาวะณี่ปีใหม่เมือง (ซ้าย กลาง) และเทศกาลลอยกระทง เชียงใหม่ หรือปาวะณี่เดือนยี่เป็ง (ขวา) (ที่มา: ผู้วิจัย, 2567)

ข้อเสนอแนะต่อการดำเนินการในประเทศไทย

จากทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมา พบว่า การจัดเทศกาลในพื้นที่ที่มีมรดกวัฒนธรรมมีชีวิตได้รับความสำคัญ โดยเฉพาะภายใต้ นโยบายส่งเสริมเมืองเทศกาลของภาครัฐ ซึ่งนำไปสู่การใช้พื้นที่สาธารณะ อาคารเก่า และภูมิทัศน์เมืองเพื่อรองรับกิจกรรมมากยิ่งขึ้น แนวโน้มดังกล่าวสะท้อนถึงความจำเป็นที่ประเทศไทยต้องมีแนวทางบริหารจัดการเทศกาลที่เหมาะสมกับสภาพจริงของแต่ละเมือง และสามารถเชื่อมโยงกับการพัฒนาท้องถิ่นได้ โดยผู้วิจัยเสนอถึงแนวทางในการดำเนินการที่แบ่งเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว

ระยะสั้น การนำเครื่องมือในตาราง 1 ไปปรับใช้กับเมืองเจ้าภาพ หรือจังหวัดที่มีนโยบายและถูกส่งเสริมจากนโยบาย การจัดเทศกาลในพื้นที่ที่มีมรดกวัฒนธรรมมีชีวิต จากแนวโน้มที่ภาครัฐระดับส่วนกลางมีความชัดเจนและให้ความสำคัญต่องานเทศกาลมากขึ้น ซึ่งคาดว่าจะนำไปสู่การใช้พื้นที่ภายในเมืองและโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้องเพิ่มขึ้น รวมถึงการใช้งานสวนสาธารณะและพื้นที่สีเขียว ลาน จตุรัสเมือง ถนนในบริเวณที่มีภูมิทัศน์อาคารเก่า หรือพื้นที่พานิชยกรรมเดิมอันเป็นสัญลักษณ์และอัตลักษณ์ท้องถิ่น เมืองที่มีความพร้อม หรือเมืองที่รับนโยบายส่วนกลางมายังจำเป็นต้องค้นหาแนวทางในมิติเชิงบริหารจัดการเมืองอย่างรอบด้าน หรือการบูรณาการเครื่องมือเข้ากับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาเมืองอย่างเป็นรูปธรรม อย่างไรก็ตาม รายละเอียดในวิธีดำเนินการภายในเครื่องมือดังกล่าว จำเป็นต้องปรับใช้อย่างระมัดระวังเพราะยังเป็นแนวคิดเบื้องต้นในการศึกษาโดยท้องถิ่น และผู้ที่สนใจสามารถออกแบบให้มีรายละเอียดมากขึ้นตามความต้องการของท้องถิ่น ให้สอดคล้องกับงบประมาณ บริบท และเนื้อหาของงานเทศกาลที่ต้องการจะสนับสนุน และที่สำคัญนั้นขึ้นอยู่กับขอบเขตงาน และอำนาจหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานภาครัฐที่หลากหลาย เพื่อที่จะสามารถนำไปดำเนินการได้จริง โดยอำนาจหน้าที่แต่ละหน่วยงานเป็นอีกประเด็นสำคัญที่ต้องศึกษาใน ระยะสั้น เพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

ระยะกลาง เมืองที่มีความน่าสนใจต่อการศึกษาและนำตาราง 1 ไปปรับใช้กับผู้มีส่วนได้เสียในท้องถิ่น ได้แก่ เมืองเก่าเชียงใหม่ นอกจากเมืองได้ตอบรับแนวคิดจากส่วนกลางที่จะผลักดันให้เชียงใหม่เป็นเมืองเทศกาลผ่านการจัดงาน 12 เดือน 12 เทศกาล ด้วยการใช้รางวัลเมืองเทศกาลโลก (World Festival & Event City) ประจำปี ค.ศ. 2022 จากสมาคมการจัดงานอีเวนต์และเทศกาลนานาชาติ (IFEA) เป็นเมืองแรกในไทยมาใช้เป็นตัวกลางสู่ความร่วมมือทุกภาคส่วน (จังหวัดเชียงใหม่, 2565; ประชาชาติธุรกิจ, 2565) ขณะเดียวกันจากการศึกษาเบื้องต้นพบว่า พื้นที่ส่วนหนึ่งที่ถูกจัดงานเทศกาลดังกล่าวยังถูกทับซ้อนกับเขตการพัฒนาเมืองมรดกโลก และบางเทศกาล เช่น เทศกาลสงกรานต์ ประเพณีอินทิล เทศกาลลอยกระทง เป็นต้น โดยมีความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ที่เป็นภาพลักษณ์ ซึ่งกันและกัน (Natthakit Phetsuriya & Heath, 2023) ซึ่งบริบททั้ง 2 ประเด็นนี้สะท้อนได้จากที่เชียงใหม่ได้รางวัล Asia Festival Award 2025 สาขา Asia World Heritage City and Festival รวมถึงรางวัลเทศกาลลอยกระทงเชียงใหม่ได้รางวัลระดับเอเชีย (Asia Pinnacle Awards) ถึง 2 รางวัล ได้แก่ ด้าน Best Event Program และด้าน Best PR & Marketing ภายในงาน 2025 Pinnacle Awards and Asia Festival City Conference ในปี ค.ศ. 2025 ที่มอบโดย IFEA ASIA ในเมืองคยองจู เกาหลีใต้ (ประชาชาติธุรกิจ,

2568) ดังนั้นการพัฒนางานเทศกาลในการพัฒนาให้สอดรับทั้ง 2 ประเด็น จึงต้องค้นหาแนวทางที่เหมาะสมต่อไปตามแนวคิดหลักของเมืองมรดกทางวัฒนธรรมที่ต้องถามคนในพื้นที่ว่า คิดเห็นอย่างไรเป็นสำคัญตามแนวคิดพื้นที่มรดกวัฒนธรรมมีชีวิต ที่คนเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนา

ระยะยาว เมืองเก่าในจังหวัดอื่น ๆ ที่มีความน่าสนใจต่อการนำตาราง 1 ไปปรับใช้กับผู้มีส่วนได้เสียในท้องถิ่นในระยะยาวได้แก่ เมืองเก่าภูเก็ต เนื่องจากเป็นเมืองต่อมาในไทยที่ได้รับรางวัล World Festival & Event City ประจำปี ค.ศ. 2024 จาก IFEA อีกทั้งเทศกาลกินเจได้รับรางวัล Grand Pinnacle ซึ่งเป็นรางวัลสูงสุดด้านงานเทศกาล (ไทยโพสต์, 2567) อีกทั้งมีแนวคิดการขับเคลื่อนมรดกโลกในบริเวณพื้นที่เมืองเก่า ซึ่งแสดงให้เห็นถึงบริบทเมืองมีความใกล้เคียงกับเชียงใหม่ จึงนับได้ว่า เป็นอีกหนึ่งพื้นที่ที่มีความเหมาะสมกับการเข้าไปปรับใช้เครื่องมือดังกล่าวในระยะต่อไป และเกาะรัตนโกสินทร์ กรุงเทพฯ ซึ่งถึงแม้จะไม่มีรางวัลเมืองเทศกาลโลกมาเป็นที่การันตีความโดดเด่นของพื้นที่ที่ถูกจัดงาน แต่บทบาทที่โดดเด่นของงานเทศกาลที่ถูกจัดขึ้นอย่างต่อเนื่องของหลากหลายหน่วยงาน อาทิ เทศกาลสงกรานต์ ณ ท้องสนามหลวง และเทศกาลงานออกแบบกรุงเทพฯ เป็นต้น ประกอบกับการขับเคลื่อนที่ชัดเจนของแผนพัฒนาเมืองเก่า การปรับใช้เครื่องมือนี้กับเมืองที่มีความพร้อมเกือบทุกด้าน อาจนำไปสู่การเป็นเมืองเทศกาลได้อย่างสมบูรณ์มากขึ้น นอกจากนี้ เมือง หรือพื้นที่ที่ภาครัฐควรเข้าไปสนับสนุนนอกเหนือพื้นที่มรดกวัฒนธรรมที่มีชีวิต แต่มีชื่อเสียงเรื่องงานเทศกาลประกอบกับการใช้ภูมิทัศน์ต่าง ๆ ที่โดดเด่นมาเป็นส่วนหนึ่งของการจัดงาน ด้วยการปรับปรุงเครื่องมือจากตาราง 1 ให้เหมาะสมกับบริบทที่แตกต่างกัน ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ เช่น เมืองเก่าสุโขทัย เป็นต้น และการใช้สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่โดดเด่น เช่น ชะอำ เพชรบุรี หัวหิน ประจวบคีรีขันธ์ พัทยา ชลบุรี และเขาใหญ่ นครราชสีมา เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กรมโยธาธิการและผังเมือง. (2561). *เกณฑ์และมาตรฐานผังเมือง มาตรการ วิธีการ เครื่องมือ กรณีตัวอย่างของต่างประเทศ*. บริษัท เพรส ครีเอชั่น. https://info.dpt.go.th/web-service/km/images/pdf/paper_km_1_61-re.pdf
- กรุงเทพธุรกิจ. (2567, 26 กุมภาพันธ์). 'THACCA' ประกาศรายชื่อ คณะอนุกรรมการซอฟต์แวร์ 'ด้านแพลตฟอร์ม'. <https://www.bangkokbiznews.com/lifestyle/judprakai/1114976>
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2564). 9 แนวโน้มใหม่ในอนาคตการท่องเที่ยว. <https://thai.tourismthailand.org/Articles/9tat>
- เกย์ล, เจ. (2556). *Livet mellem husene* [เมืองมีชีวิต]. ลายเส้น.
- เกศสุตา สิทธิสันติกุล, บัญจรัตน์ โจลานันท์, วาสนา จักรแก้ว, และมนันยา นันทสาร. (2565). หลักเศรษฐศาสตร์เพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. *วารสารเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้*, 2(1), 60–68. <https://maejopoll.mju.ac.th/assets/img/articleFile/2565072034ffbae0a94c46e593a3ba15a284a34d.pdf>
- จักรกฤษณ์ ไชยรินทร์. (2562). การอนุรักษ์ฟื้นฟูและการจัดการจารีตประเพณีศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิม เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยรังสิต]. Rangsit University Intellectual Repository (RSUIR). <https://rsuir-library.rsu.ac.th/bitstream/123456789/440/1/Chakkrit%20Chaiyarintr.pdf>
- จังหวัดเชียงใหม่. (2565, 6 ธันวาคม). จังหวัดเชียงใหม่ ได้รับรางวัล World Festival & Event City จากสมาคมงานเทศกาลและอีเวนต์นานาชาติ (IFEA). ใน นิรัตน์ พงษ์สิทธิถาวร (ประธาน), *การประชุมคณะกรรมการส่งเสริมและขับเคลื่อนอุตสาหกรรม MICE จังหวัดเชียงใหม่ ครั้งที่ 2/2565 [Symposium]* (น. 4–5). อาคารอำนวยการ ศาลากลางจังหวัดเชียงใหม่. <https://www.chiangmai.go.th/managing/public/M4/R06Feb2023132752.pdf>
- จัดกิจกรรมสร้างสรรค์ - 3 ขั้นตอน ขออนุญาตใช้พื้นที่สวนสาธารณะเพื่อจัดกิจกรรม. (ม.ม.ป.). แพลตฟอร์มจองพื้นที่สาธารณะ. <https://publicspace.bangkok.go.th/Home/PublicEvent>
- ฐานเศรษฐกิจ. (2567, 22 พฤษภาคม). กทม.ดึงเอกชนทุ่ม 1.5 หมื่นล้าน ผุด Sport Complex ปรับโฉมครั้งใหญ่ราชประสงค์. <https://www.thansettakij.com/business/tourism/596670>
- ณัฐพงศ์ พันธุ์น้อย. (2557). ปัจจัยส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่มรดกวัฒนธรรมมีชีวิต : กรณีศึกษาพื้นที่อวามิโนซังประเทศญี่ปุ่น. *วารสารวิชาการสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 63(1), 29-42. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/AJA/article/view/213374>
- ณัฐพงศ์ พันธุ์น้อย, ศรีนยา เสี่ยงอารมณ์, และจุฑา ธารไชย. (2565). การออกแบบเทศกาลเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น. <http://www.dce.arch.chula.ac.th/festival-design-for-local-development/>
- เดลินิวส์. (2566, 12 กันยายน). สร้างสถานีรถไฟ “สวนฯหนองแค” อนุสรณ์งานพิชิตโควิด ปี 69. <https://www.dailynews.co.th/news/2709329/>
- ณัดกิจ จันกิเสน. (2567, 17 มิถุนายน). เดอะมอลล์ กรุ๊ป ทุ่ม 5 หมื่นล้าน! เนรมิต ‘Bangkok Mall’ ศูนย์การค้าใหญ่ที่สุดในอาเซียน พร้อมคอนเสิร์ตฮอลล์จุ 20,000 คน เปิดในปี 2569-2570. *The Standard*. <https://thestandard.co/bangkok-mall-shopping-center-asean/>
- ไทยโพสต์. (2567, 30 กันยายน). ‘ภูเก็ต’ คว้า ‘เมืองเทศกาลโลก 2024’ นานาชาติเทใจ ‘ประเพณีถือศีลกินผัก’ ที่หนึ่ง ‘Grande Pinnacle’. <https://www.thaipost.net/news-update/665593/>

- นันทน คงเจริญ. (2561). บทที่ 3 หลักการที่สำคัญในการจัดการสิ่งแวดล้อม [เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์]. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. <https://www.law.cmu.ac.th/law2011/journal/e1559374128.pdf>
- ปฏิทินกิจกรรม-กิจกรรมน่าสนใจในช่วงเดือนนี้. (ม.ม.ป.). VisitBangkok. <https://visit.bangkok.go.th/th>
- ประชาชาติธุรกิจ. (2565, 19 ตุลาคม). เชียงใหม่ชู Soft Power บั่นเมืองเทศกาลโลก ดึงตลาดไม้ซี้ เพิ่มมูลค่าเศรษฐกิจ. <https://www.prachachat.net/local-economy/news-1090936>
- ประชาชาติธุรกิจ. (2568, 25 มีนาคม). เชียงใหม่คว้า 3 รางวัลเมืองเทศกาลเอเชีย พร้อมรับรองเจ้าภาพปี 2026. <https://www.prachachat.net/local-economy/news-1780148>
- ปรายฟ้า สุวรรณสนธิ. (2566). แนวทางการพัฒนาพื้นที่สาธารณะที่ครอบครองโดยเอกชนในโครงการแบบผสมผสาน กรุงเทพมหานคร [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์]. TU Digital Collections. https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:315139
- ผู้จัดการออนไลน์. (2566, 22 มิถุนายน). ภูเก็ตพลัด! เจ้าภาพจัด Specialised Expo 2028 ภาครัฐ-เอกชนมั่นใจไม่ทำโครงการใหญ่ด้านโครงสร้างพื้นฐานสะดุด! เชื้อรัฐบาลชุดใหม่หนุนต่อ. <https://mgronline.com/south/detail/9660000056846>
- พรเพ็ญ ไตรพงษ์ และยุทธพงษ์ สิลากิจไพศาล. (2560). มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยโคมลอย. วารสารร่วมพฤษ, 35(1), 97–114. <https://multiwww.krirk.ac.th/wp-content/uploads/sites/2/2020/09/chap35-1-5.pdf>
- พรไพลิน จุลพันธ์. (2567, 13 มีนาคม). ถอดรหัส ‘คอนเสิร์ต’ ระดับโลก บูมเศรษฐกิจ-ท่องเที่ยวไทย ลุ้นมาตรการรัฐจูงใจ. กรุงเทพธุรกิจ. <https://www.bangkokbiznews.com/business/business/1117222>
- พิมพ์วิภา ตราชูวนิช และณัฐพงศ์ พันธุ์น้อย. (2565). ปริทัศน์บทความวิจัยเรื่อง : พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวคุณภาพในบริบทประเทศไทย. สารคดี, 5(3), 497–508.
- เพทาย เพ็ชรเจริญ. (2564). ปัจจัยส่งเสริมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่อนุรักษ์ชุมชนประวัติศาสตร์ : กรณีศึกษาชุมชนอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR). <https://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/79122>
- ภักจิรา พรภิญโญ. (2567, 28 ตุลาคม). #พืชสวนโลกโคราช โคราชเตรียมความพร้อมเป็นเจ้าภาพพืชสวนโลก (Nakhon Ratchasima International Horticultural Expo 2029) หรือ (KORAT EXPO 2029) ระดับ A. NBT CONNECT. <https://thainews.prd.go.th/thainews/news/view/656515/?bid=1>
- มติชนออนไลน์. (2567, 18 ธันวาคม). ‘กรุงเทพฯ จอยจอย’ จัดเต็ม แสงสี ดนตรี ศิลปะ ท่องเที่ยว กทม.พร้อมอัปเดต public space จองพื้นที่สาธารณะต่างๆ. https://www.matichon.co.th/local/quality-life/news_4960502
- รัฐบาลไทย. (2567). วร.ร่วมกับ 34 หน่วยงานจับมือสืบสาน “ประเพณีลอยกระทง” ปี 2567 ยกกระต๊บบงานด้วย 12 มาตรการ เน้นความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อม ยกกระต๊บให้เป็น world event. <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/88433>
- ศรัณย์ ภิญโญรัตน์. (2566, 19 มีนาคม). Talk: ‘ปักหมุด soft power ไทยในแผนที่โลก’ [Video]. YouTube. <https://youtu.be/B4V66l2M52s?si=fT71fTh2JuLdyTMI&t=1030>
- สมบัติ นามบุรี และจิตติ หน้มนี่. (2564). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ฟื้นฟูประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิ. วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น, 7(6), 125–136.
- สยามรัฐออนไลน์. (2567, 4 ตุลาคม). ‘ซูเปอร์เฟช’ ลงทุน 300 ล้านเปิด “IDEA LIVE”ไลฟ์สไตล์คอนเสิร์ตระดับสากลรองรับกิจกรรมความบันเทิงระดับโลก. <https://siamrath.co.th/n/571364>

- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม [สผ.]. (2554a). *ชุดความรู้ด้านการอนุรักษ์ พัฒนา และบริหารจัดการเมืองเก่า เล่มที่ 2 แนวคิดและหลักเกณฑ์โดยทั่วไป เกี่ยวกับการอนุรักษ์ พัฒนา และฟื้นฟูเมืองเก่า*. <http://lib.mnre.go.th/lib/TNE/book2final.pdf>
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม [สผ.]. (2554b). *ชุดความรู้ด้านการอนุรักษ์ พัฒนา และบริหารจัดการเมืองเก่า เล่มที่ 3 ระเบียบ กฎหมาย และข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า ในประเทศไทย*. <http://lib.mnre.go.th/lib/TNE/book3final.pdf>
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม [สผ.]. (2554c). *ชุดความรู้ด้านการอนุรักษ์ พัฒนา และบริหารจัดการเมืองเก่า เล่มที่ 4 กิจกรรมเพื่อการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนาเมืองเก่า สำหรับประชาชนและเยาวชน*. <http://lib.mnre.go.th/lib/TNE/book4final.pdf>
- สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดเชียงใหม่. (2567, 24 ธันวาคม). เชียงใหม่หารือขับเคลื่อนเมืองมรดกโลก สร้างเมืองแห่งเทศกาลกระตุ้นเศรษฐกิจหลังน้ำท่วม. *เชียงใหม่นิวส์*. <https://www.chiangmainews.co.th/news/chiangmai/3535781/>
- สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ [สสปน.]. (2565). *MEGA EVENT 101 การจัดงานเมกะอีเวนต์และเทศกาลนานาชาติ*. บริษัท กู๊ดเฮด พรินท์ติ้ง แอนด์ แพคเกจจิ้ง กรุ๊ป.
- สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ [สสปน.]. (2566). *มาตรฐานการบริหารการจัดงานอย่างยั่งยืนประเทศไทย (Thailand Sustainable Event Management Standard: TSEMS) (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน). <https://thaiehibition.or.th/wp-content/uploads/2024/03/Thailand-Sustainable-Event-Management-Standard-TSEMS.pdf>
- สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ [สสปน.]. (ม.ป.ป.). *ปลูกเมืองไทยให้รู้จักไปทั่วโลกด้วย “Festival Economy”*. Business Events Thailand. <https://www.busesseventsthailand.com/th/support-solution/success-story/detail/632-wake-thailand-up-to-be-world-famous-through-festival-economy>
- อริยา อรุณินท์. (2548). เทศกาล งานเมือง : ภูมิทัศน์วัฒนธรรม เพื่อความเป็นเมืองน่าอยู่. *วารสารวิชาการคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 49, 23-50. <https://www.land.arch.chula.ac.th/pdf/events.pdf>
- Austin Center for Events [ACE]. (2017). *Austin Center for Events guidebook*. https://www.austintexas.gov/sites/default/files/files/AST_ACE_Guidebook_102317_links-ad.pdf
- Austin Transportation Department [ATD]. (2022). *Office of special events street: Event permitting types and requirements*. https://www.austintexas.gov/sites/default/files/files/CityStage/Transportation/TransportationWebpage_StreetEventTypesAndFees_FINAL_20221206.pdf
- Australian Institute for Disaster Resilience. (2018). *Safe and healthy crowded places handbook*. <https://knowledge.aidr.org.au/resources/handbook-safe-and-healthy-crowded-places/>
- Balsas, C. J. L. (2022). Qualitative planning philosophy and the governance of urban revitalization, a plea for cultural diversity. *Urban Governance*, 2(2), 247-258. <https://doi.org/10.1016/j.ugj.2022.09.003>
- Berners, P. (2019). *The practical guide to managing event venues*. Routledge.
- Berridge, G. (2007). *Events design and experience*. Butterworth-Heinemann.
- Bladen, C., Kennell, J., Abson, E., & Wilde, N. (2018). *Events management: An introduction* (2nd ed.). Routledge.
- Bowdin, G., Allen, J., O' Toole, W., Harris, R., & McDonnell, I. (2006). *Events management* (2nd ed.). Routledge.

- Bowdin, G., Allen, J., O' Toole, W., Jago, I., Harris, R., & McDonnell, I. (2024). *Events management* (4th ed.). Routledge.
- Brown, G. (2020). *Eventscapes: Transforming place, space, and experiences*. Routledge.
- Business Energy Scotland. (n.d.). *How to plan and deliver environmentally sustainable events: A practical, useful guide for event organisers and suppliers*. <https://businessenergyscotland.org/wp-content/uploads/2022/07/res-sustainable-event-guide-090919.pdf>
- De Waal, M. S., Rosetti, I., De Groot, M., & Jinadasa, U. (2022). *Living (world) heritage cities: Opportunities, challenges, and future perspectives of people-centered approaches in dynamic historic urban landscapes*. Sidestone Press.
- Etiosa, O. (2012). *The impacts of event tourism on host communities; case: The city of Pietarsaari* [Graduate thesis, Central Ostrobothnia University]. Theseus. <https://www.theseus.fi/handle/10024/43714>
- Feilden, B. M., & Jokilehto, J. (1993). *Management guidelines for world cultural heritage sites*. https://www.iccom.org/sites/default/files/2018-02/1998_feilden_management_guidelines_eng_70071_light_0.pdf
- Fenich, G. G. (2014). *Meetings, expositions, events, and conventions* (3rd ed.). Pearson.
- Getz, D. (2007). *Event studies: Theory, research, and policy for planned events*. Butterworth-Heinemann.
- Getz, D., & Page, S. J. (2020). *Event studies: Theory, research & policy for planned events* (4th ed.). Routledge.
- Gravari-Barbas, M. (2021, September 21). *Beyond the mega-event: New (?) heritage paradigm for the Olympic games* [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=0EFSKZDpMZA>
- Greater London Authority. (n.d.). *The environmental sustainability of the London 2012 Olympic and Paralympic games*. https://www.london.gov.uk/sites/default/files/gla_migrate_files_destination/2012-sustainable-olympics.pdf
- Intason, M., Coetzee, W., & Lee, C. (2021). The development, implementation, and challenges to water-saving practices in a water-stressed destination: A case study of the Songkran Festival, Thailand. *International Journal of Event and Festival Management*, 12(3), 279–296. <https://doi.org/10.1108/IJEFM-10-2020-0065>
- Jeon, M. M. (2020). Impacts of festivals and events: The case of Salem's Haunted Happenings, Massachusetts, USA. In D. Gursoy, R. Nunkoo, & M. Yolal. (Eds.), *Festival and event tourism impacts* (pp. 32–50). Routledge.
- Jones, M. (2018). *Sustainable event management: A practical guide* (3rd ed.). Routledge.
- Jones, Z. M. (2020). *Cultural mega-events: Opportunities and risks for heritage cities*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780429285325>
- Jones, Z. M., & Ponzini, D. (2018). Mega-events and the preservation of urban heritage: Literature gaps, potential overlaps, and a call for further research. *Journal of Planning Literature*, 33(4), 433–450. <https://doi.org/10.1177/0885412218779603>

- Jones, Z. M., & Ponzini, D. (2021). Cultural mega-events in heritage-rich cities: Insights from the European capital of culture and broader policy perspectives. *CIDADES, Comunidades e Territórios Cultural*, 43, 34–44. <https://journals.openedition.org/cidades/4699>
- Klinmalai, S., & Kaewlai, P. (2023). Major event-led strategy for urban development and revitalization. *Journal of Architectural/Planning Research and Studies (JARS)*, 20(2), 123–141. <https://doi.org/10.56261/jars.v20.251603>
- Maclean, A., & Turley, P. (2014, February 25). Review of events governance. In *Corporate policy and strategy committee* [Symposium]. Dean of Guild Court Room, City Chambers, High Street, Edinburgh. <https://democracy.edinburgh.gov.uk/CeListDocuments.aspx?Committeeld=269&MeetingId=1202&DF=25%2f02%2f2014&Ver=2>
- McGill, R. (1998). Viewpoint urban management in developing countries. *Cities*, 15(6), 463–471. <https://s550ee9e7fd146a90.jimcontent.com/download/version/1532396576/module/9768990868/name/Urban%20management%20in%20developing%20countries%20sin%20rayados.pdf>
- Nguyen Long, L. A., Foster, M., & Arnold, G. (2019). The impact of stakeholder engagement on local policy decision making. *Policy Sciences*, 52(4), 549–571. <https://doi.org/10.1007/s11077-019-09357-z>
- Nolan, E. (2018). *Working with venues for events: A practical guide*. Routledge.
- Organisation for Economic Co-operation and Development [OECD]. (2017). *OECD tourism paper 2017/02: Major events as catalysts for tourism*. <https://doi.org/10.1787/a0e8a96f-en>
- Phetsuriya, N. & Heath, T. (2023). Defining townscape characteristic of Chiang Mai old city of Thailand through townscape character assessment. *International Journal of Building, Urban, Interior and Landscape Technology (BUILT)*, 21(2), 21–38. <https://ph02.tci-thaijo.org/index.php/BUILT/article/view/249546/169661>
- Porananond, P. & Robinson, M. (2007). Modernity and the evolution of a festive tourism tradition: The Songkran festival in Chiang Mai, Thailand. In J. Cochrane (Ed.), *Asian tourism: Growth and change* (pp. 311–321). Elsevier.
- Purchla, J. (2022). Heritage and cultural mega-events: Backgrounds, approaches, and challenges. *European Planning Studies*, 30(3), 566–572. <https://doi.org/10.1080/09654313.2021.1959727>
- Richards, G. (2015). Developing the eventful city: Time, space, and urban identity. In Mushatat, S., & Al Muhairi, M. (Eds.), *Planning for event cities* (pp. 37–46). Municipality and Planning Department of Ajman. https://www.academia.edu/11174745/Developing_the_Eventful_City_Time_space_and_urban_identity
- Richards, G. (2017). Eventful cities: Strategies for event-based urban development. In J. Hannigan, & G. Richards. (Eds.), *The SAGE handbook of new urban studies* (pp. 43–60). Sage. <https://us.sagepub.com/en-us/nam/the-sage-handbook-of-new-urban-studies/book228284#preview>
- Tan, W. (2023). *Urban management: Managing cities in uncertain times*. WSPC.
- Tunprawat, P. (2010). Managing living heritage sites in Southeast Asia. *Damrong Journal of The Faculty of Archaeology Silpakorn University*, 9(2), 1–29. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/damrong/article/view/21873>

- Visit Scotland. (2024). *Scotland's national events strategy*. <https://www.visitscotland.org/binaries/content/assets/dot-org/pdf/events/scotlands-national-events-strategy-2024-2035.pdf>
- Wijesuriya, G. (2018). *Living heritage*. https://www.academia.edu/39407212/Living_Heritage
- Wolfram, G., & Burnaill, C. (2014). Part 3 management issues specific to the events sector: Events in public spaces. In J. Beech, R. Kaspar, & S. Kaiser. (Eds.), *The business of events management* (pp. 326–338). Pearson Education.
- Yardley, J. (2006, July 12). Olympics imperil historic Beijing neighborhood. *The New York Times*. <https://www.nytimes.com/2006/07/12/world/asia/12beijing.html>
- Yoon, Y., Gursoy D., & Chen J. S. (2001). Validating a tourism development theory with structural equation modeling. *Tourism Management*, 22(4), 363-372. [https://doi.org/10.1016/S0261-5177\(00\)00062-5](https://doi.org/10.1016/S0261-5177(00)00062-5)
- Young, G. (2014, August 30). Were you at Birmingham's legendary BRMB party in the square? *Birmingham Live*. <https://www.birminghammail.co.uk/whats-on/music-nightlife-news/were-you-birminghams-legendary-brmb-7692063>